

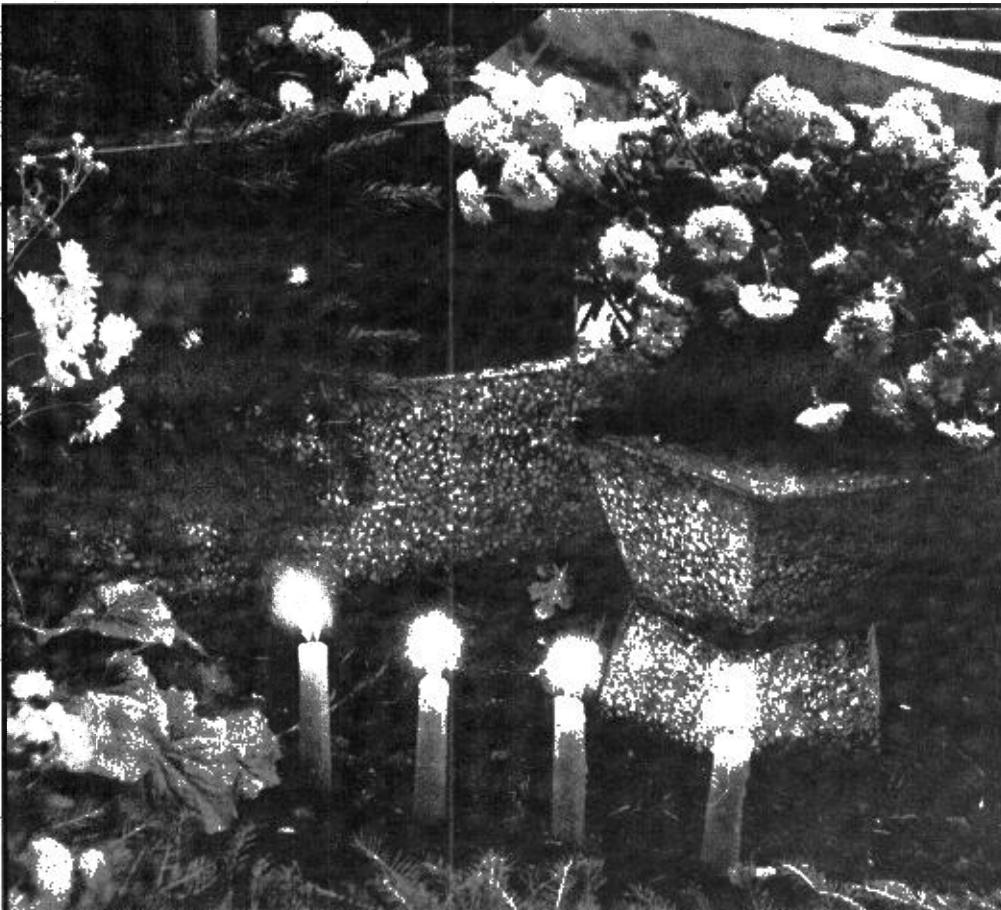
REMIIDUS

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SAJUNGOS LEIDINYS

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

Nr. 21(54)

1991 m. lapkritis

Edmundo KATINO nuotrauka

Lietuvos Respublikos
Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo
NUTARIMAS

Dėl rezistencijos dalyvio pažymėjimo

Ivertindamas ilgametį pasiaukojamą Lietuvos žmonių pasipriešinimą Sovietų Sajungos ar Vokietijos okupacijai bei aneksijai, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas nutaria:

1. Nustatyti, kad asmenims, aktyviai kovojuis dėl Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės - ginklu, nepažeidžiant visuotinai priimtu rezistencijos normą, okupacijos bei aneksijos režimui, prieškiros spaudos leidimui ar kitokiu būdu dalyvavusiems veikloje, už kuria grėsė politinės represijos, - gali būti išduodami rezistencijos (pasipriešinimo) dalyvių pažymėjimai.

2. Pavesti Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo 1990 m. spalio 31 d. nutarimu "Dėl 1990 m. gegužės 2 d. Lietuvos Respublikos ištakų "Dėl asmenų, represuotų už pasipriešinimą okupaciniams režimams, teisių atstatymo" kai kurių nuostatų taikymo tvarkos" sudarytai komisijai priimti sprendimus dėl rezistencijos (pasipriešinimo) dalyvių pažymėjimui ir išduoti juos asmenims, kurie išvengė Sovietų Sajungos arba Vokietijos represijų ir nebuvo tapę politiniais kaliniais ar tremtiniais.

Komisija, atsižvelgdama į Politinių kalinių ir tremtinų sajungos surinktus irodymus ir šios Sajungos tarybos teikimą, priima sprendimus ir išduoda rezistencijos (pasipriešinimo) dalyvių pažymėjimus.

3. Patvirtinti rezistencijos (pasipriešinimo) dalyvio pažymėjimo išdavimo tvarką (pridedama).

4. Pasiūlyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei pripažinti netekusiu galios 1991 m. birželio 12 d. jos priimtą nutarimą Nr. 230 "Dėl dokumentų išdavimo Lietuvos Respublikos gyventojams apie jų dalyvavimą rezistencijos būriuose ir išvežimą Antrojo pasaulinio karo metais priverstiniams darbams tvarkos".

LIETUVOS RESPUBLIKOS
AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS
PIRMININKAS

Vilnius, 1991 m. spalio 16 d.
Nr. I-1888

VYTAUTAS LANDSBERGIS

Pirmininkas
1991 10 18

Lietuva, atgavusi nepriklausomybę ir atkūrusi valstybingumą, išgijo realią galimybę pati kurti savo ateitį. Parlamentas - Vyriausybė, daug dėmesio skirdami užsienio ir viadau politikai, neturėtų pamiršti ir strateginių tikslų. Pirmiausia - reikių nuosekliai kurti lietuvių tautos ir valstybės išlikimo sąlygas. Šis apsupty slavu. Siurinė kaimynė Latvija - pusiau surusinta. Rytuose Gudija, o už jos galinga šalis Rusija, kurios ateiti sunku prognozuoti. Pietuose - Lenkija, nuo atmenamų laikų iki dabar nuosekliai siekusi sunaikinti Lietuvą kaip valstybę. Rytpriūsiuose iškiliure nauja, iau cvidėsiunto amžiaus slavų kolonija. Per pastarąjį šimtmetį rytuose etnografinės Lietuvos sienos pasistumėjo per šimtą kilometrų i vakaus. Prarasta Mažoji Lietuva. Siame šimtmetyje prarasta Be-

prasmiška šiandien ginčyti vakarykštę galimybę kai nors išlaikyti ar atgauti. Seinų ir Punsko kraštą taip pat, atrodo, jau nebūs susigrąžintas. Konstituodami šiuos faktus, anaipolti nereikiame kokių nors Didžiosios

suvokti jos padarinių? Manau, kad ne! Nė vienas politikas, kuriam rūpi tėvynės ateitis, ir nė vienas sammoningas Respublikos pilietis, nepriklausomai nuo to, kokios tautybės jis bebūtų, neturi teisės to nematyti. Juk

matu klojimui. Šie samprotavimai jokiu būdu neturėtų atrodyti nedraugiški kaimynų atžvilgiu. Veikliau atvirikštai - kaimynai, išgiję pakankamai stiprų demokratijos užtaisa, turėtų patys apie tai prabildi ir net atsi-

Edmundas SIMANAITIS

Tautos išlikimo sąlygos

Lietuvos kūrimo ar teritorinių pretenzių. Tai tik bandymas keliai strichais parodyti mirtinai pavojingą lietuvių (ne tik!) tautai tendenciją, ne be piktos valios palaikytą stipresnių už mus kaimynų. Ar turime moralinę teisę tos tendencijos nematyti ir ne-

kalbama būtent apie Lietuvos valstybę. Taigi ne tik verta, bet ir būtina pasamprotauti, ko turėtume imtis, kad tautos ir valstybės išlikimo garantijos (ar sąlygos) stiprėtų. Šiandien nereikių giliinti tik į kasdienines problemas. Turime rasti laiko ir ateities pa-

prašyti to, kurį skriaudė. Tokių tautos ir valstybės išlikimo sąlygų gali būti daugiau ar mažiau, nei yugu, kokiui principui vadovausi mės. Tačiau tai nieko nekeičia. Svarbiausia, kad patys suvoktume tą padėtį, kurioje atsidūrėme.

Taigi pirmoji valstybės ir tautos išlikimo sąlyga - tarptautinė diplomatinė apsauga. Lietuva - jau pripažinta ne tik visų didžiųjų pasažinio valstybių, bet ir priimta į Jungtinės Tautas. Šis procesas dar vyksta ir iš principo niekada sustoti negali. Tai labai rimta garantija, bet aiskai ne pakankama.

Antroji sąlyga - Sovietų armijos išvedimas iš Lietuvos. Svetima kariuomenė kelia nuolatinę mirtingą grėsmę valstybės struktūroms. Divizijos vado įsakymu (generolo Želigovskio "maišto" variantas) valstybės organų veikla gali būti paralyžiuota per kelias valandas visoje Respublikoje. Be abejo, ir išvesta kariuomenė gali sugrįžti, bet tai padaryti būtų kebliau.

(Nukelta į 2 psl.)

Č. Cemnolonskis

Vidurnakčio baladė

Man kiekviena diena -
Likimo dovana.
Man kiekviena naktis -
Nauja vis netektis.
Nors daug dienų naktų
Praėjo be prasmės,
Man šiandien trūksta tu,
Kas nebaigė giesmės...
Bičiuliai, su kuriais
Žengiau aš prie ribos,
Jums niekad neberekis
Nei žemės, nei kalbos.
Išėjot jūs kadais
Su savo atmintim,
Išdilusiais veidais,
Užgesusiom akim...

Nelaukėt valandos,
Kai tėviškė atbus,
Niekis tako niekados
Neras į tuos kapus.
O gal su manimi
Iš naujo gulsičia,
Gelsvaja smiltimi
Užkloti paslapčia...
Man kiekviena diena -
Išsaugota liepsna.
Man kiekviena naktis -
Užgėstanti viltis.
Nesmerkit, jei ir aš
Palūžau pagaliau -
Kiti šią liepsnā neš
Tvirčiau, aukščiau, toliau...

Atminimui mokytojui P. Spudui
Ir "requem aeternam" -
jiems niekas negiedos!

Nepuoš kapų nei gėlės, nei žvakutės,
Tik šiaurės kedrai liūdną raudą oš...
Spindės danguj negėstančios žvaigždutės,
Nieks artimųjų kapo nelankys,
Toli jisai - net Sibiro padangėj,
Tik mintys it plaštakės skris
Tenai, kur žemėj išsisi mieli ir brangūs...

Paulina SPUDIENĖ, 1989 m.

Lietuvos Respublikos Aukščiausiajai Tarybai

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sajunga nepritaria Piliečių iniciatyvinės grupės, įregistruotos Kauno savivaldybėje, parašų rinkimui dėl Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos paleidimo.

Mes pasitikime Lietuvos Respublikos Aukščiausiajai Taryba ir laikome ją stabilumo garantu Lietuvoje.

A. LUKŠA

Tautos išlikimo sąlygos

(Atkelta iš 1 psl.)

Trečioji sąlyga - Rusijos valstybės demokratėjimas. Likimo lemta mums būti kaimynais, tačiau tik demokratinė Rusija galėtų būti mums draugiška, nekeliant pavojaus kaimyninė valstybė. Deja, mūsų įtaka čia ribota.

Ketvirtoji - Latvijos tautos atgimimas ir Latvijos valstybės stiprėjimas. Mūsų krauso broliams sunkiau negu mums spartinti atgimimą. Geopolitinė situacija verčia leiskoti bendru spreindimui.

Penktoji - ESSLALIJOS (kūrimas (Estija, Latvija, Lietuva). Si naujadarā vienoje savo kalboje pavartojo AT pirminkinas V. Landsbergis. Suvienyto Baltijos šalių pastangos užsienio politikoje, pavyzdžiu, sienų apsaugos, prekybos, muitų ir kt. klausimais, padėtų greičiau pakelti gyvenimo lygi.

Sestoji - taik Lietuvos užsienio politika, neutraliteto paskelbimas.

Septintoji - Lietuvos-Lenkijos santykų suregulavimas, panaikanant 1920 metų sąjungos padarinus, t.y. pasiekiant, kad Lenkija pripažintu buvus Vilniaus krašto aneksiją. Nuo to priklauso mūsų santykiai su Lenkija.

Aštuntoji - Ignalinos AE demon-

tavimas. Žinome, kad šio tipo jėgai nėdirba nepatikimai, todėl vargu ar turime moralinės teisės rizikuoti vienos tautos likimu. Technologinės avarijos, diversijos, karinio konflikto atveju visi Lietuvos gyventojai per trumpą laiką totališkai išmirgti arba būti genetiškai sužaloti. Vadinau mūsų "lietuvių" klausimas išsisprestu "savaime".

Devintoji - tautinės kultūros puoselejimas ir ugdymas. Tautinė kultūra turi harmoningai sietis su pasaule kultūra. Kultūrai, švietimui, moksliui reikėtų skirti ypatingą dėmesį ir remti iš bludžeto lėšų.

Dešimtoji - šeimos rémimas. Lietuvos teritorijoje galėtų gyventi šeši, o gal ir aštuoni milijonai gyventojų. Racionaliai tarkant žemės ūki, galėtume išsimaitinti patys. Visokeriopai stiprinti ir skatinti šeimą - turėtų būti svarbiausias ir nuolatinis vidaus politikos rüpestis. Sveika, didelė šeima - mūsų tautos dorovės pagrindas.

Sajūdžio rengiamoje naujoje programoje ir Vyriausybės programoje tautos ir valstybės likimo garantijos turėtų rasti deramą vietą.

Šia tema buvo padarytas pranešimas Sajūdžio konferencijoje Vilniuje rugpjūčio 30 d.

JONAVA

Edmundas SIMANAITIS
Pripažinimas

Tėvynė, tu žnai -
ne tavo, savo priešaušy
kukliam kaip mažas blyksnis
jūroje šviesų
tikėjau tavo neribotom galiom,
Samsono stopybe -
ugningais syvais
ir mano gyslom tekančiais.

Tik nenuspėjau mīrksnio,
kada tu nugarą ištiesi,
kada paražitus
nupurtysi nuo sprando,
kada, giliai įkvėpusi,
sušuki garsiai
visam platiam pasaulyui:
- Buval,
esu
ir būsiul

Dievai senieji
man akis atvėrė.
Pragydo baltos prosenelių vėlės.
Didinga triumfo arka atsivėrė...

Viete,
kurios ieškojau - grindiny.
Per kantry akmenį
ne tankai žlega svetimi -
gynėjų Lietuvos daina skambi
banguoja lig dangaus.

Jis tyli. Čiaroja
retais lašais lietaus
ir džiaugiasi ramus.
Pulkeliais skrenda žinios -
tėvynė pripažino.

Likimai

Po bolševizmo viešpatavimo -
daug sulaužytu likimui. Netgi sa-
vižudybė partizanams nebuvo
silpnumo požymis, o greičiau did-
vyrišumas. Žinodami, kaip sau-
gumas moka kankinti, jie bijojo
ne kančią, bet išdavystės.

Apie vieną tokią partizanę,
dar jaunutę mergaitę ir noriu pa-
pasakoti.

Sugrįžes iš Ciukotkos lagerių,
ilgai gydžiausi ligoninėse. 1952
m. Panevėžio ligoninėje ir suti-
kau ja.

Ji buvo jauna, trumpais, lyg
kalinio kirptais plaukais, mėlynakė.
Galvoje žiojėjo balsus randas.
Nepamenu jos pavardės ir vardo,
be to, ji ir gyveno svetima pavar-
de. Saké, kad randas galvoje - nuo
sumušimo.

Buvo tyli, uždara, vengė bend-
rauti, ligoninės sode vaikčiodavo
vienna. Tik po ilgų pokalbių, kai
atvirai jai papasakojo apie savo
gyvenimą, kalejimą, tardymus.
Ciukotkos lageriuose, jis émė man-
nimis pasitikėti. Juo labiau kai su-
žinojo, kad mano brolis partiza-
nas, slapyvarde Žilvitis, žuvo Var-
nių apylinkėse. Tada ir ji papasa-
kojo apie savo tragiką likimą.

Ji buvusi partizanė, kuri laiką
veikė net viename su mano broliu
būryje. Žygio metu netoli Kelmės
ju, kelių partizanų, grupelę apsu-
po enkavedistų ir stribų gaujos.

Atsišaudydami vienas po kito žu-
vo visi partizanai. Ji meldusi Die-
vą, kad nušautų ir ją, bet kulką jos
neradusi. Likusi viena, nebegalė-
jo gintis. Iš visų pusų gaujos ar-
tėjo, apsupties žiedas siaurėjo.
Supratusi, kad pateks į nelaisvę,
iššovę sau į galvą. Bet nelemta bu-
vo jai mirti. Samonę atgavo Kel-
mės ligoninėje. Supratusi, kad li-
ko gyva, nusiminė ir dar kartą mē-

gino nusižudyti. Sukaupusi jėgas,
nusirijo galvos raiščius ir šaukštą
kotu dūrė į kraujujančią žaizdą.
Bet likimas jai buvo nepermal-
daujamas - ji vėl liko gyva, po pa-
ros atgavo samonę. Kad nebeaga-
lėtų daugiau sau pakentti, buvo
prižiūta prie lovos, o saugojo stri-
bas. Jai prievara girdė vaistus,
maitino. Jaunas organizmas greit
sustiprėjo, ji sveiko. Stribas, ilgal
nesitraukė nuo jos, pradėjo vis il-
giau išsidinėti į seselės kambarį,
mezgėsi flirtas.

Tik vėliau paaiškėjo, kad seselė
tyčia norėdavo atraukti stribą
nuo jos. Seselė papasakojo, kad
atgabenta į ligoninę partizanė
daugiau kaip savaitę išgulėjusi be
samonės. Saugumas kasdiens
skambinės, reikalavės greičiau
atgaivinti. Seselė supratusi, kas
jos laukia pasveikus, galėjo su-
leisti tam tikrų vaistų, bet pagailė-
jusi jos jaunystės. Ta geroji seselė
suorganizavo jai pabėgimą.

Dabar, vėl pradėjus skaudeti
galvą, partizanė atvyko į Panevė-
žio ligoninę. Bijojo, kad neatpa-
žintų. Be abejo, gydytojai jos ligą
suprato, ir patys ją saugojo, o pas-
kui išsiuntė gydyti į Vilnių...

1952 metais mes tikėjomės,
kad bus karas, ir susitarėme susi-
tiki savaitę po karo.

Deja, karo nebuvo, ir mes ne-
susitikome. Baigdamas kreipi-
osi į Jus, paslaptingoji jaunų dienų
partizane, ir į Jus, taurioji seselė,
gelbėjusi partizanę. Kur Jūs šian-
dien? Kokie likimai Jus ištiko? Jei
gyvos, atsiliepkite.

Gal kas girdėjote apie jas, ži-
note, matėte. Praneškite A. Juš-
kai, Druskininkai, Ateities 3-18,
telefonas 45266.

Aleksandras JUŠKA

Ne košės prisivalgės mirė

Perskaiciav "Tremtinio" Nr. 7 (40) straipsnį "Kas yra rezistentas" ir apgailestauju, kad lig šiol tylėjau apie savo vyrą. Labiausiai norėčiau atlyginti skraudą mūsų dukrai Erika, kuri daug kartų buvo priversta mehuoti, kad jos tėvelis "prisivalges košės mirė" arba kitokius prasimamus viešai sakyti. Mes neturime dokumentų ir liudininkų, kurie padėtų Joną Bagdoną pripažinti rezistentu, tačiau, kas gali geriau paliudyti negu aš pati, buvusi jo mylima žmona? Todėl iš dristu prabili.

Jonas Bagdonas, g. Biržų apsk., Nemunėlio Radviliškio valsč. Kuldūnų kaimo. Nuo 1937 m. gyvenome Spingučiuose. Jis dirbo Biržų pieno centro Spingučiu grietinės nugriebimo punkto vedėju. Buvo puskari-ninkis, šaulys. Nuo sovietinės okupacijos pradžios jautė, jog yra perseki-jamas. Karui prasidėjus, gavo žiną, jog bus sunaikintas ir keletą dienų slapstėsi. Tą rytą pirmutinis pieninėje pasirodė Valiuvos vienkiemio ūkininkas (žydas) Vaineris Leiba. Tik spėjės peržengti slenkstį sušuko "Jonuk, tu dar gyvas, slėpkis. Šią naktį mano namuose buvo visos komunistų valdžios susirinkimas ir nutarė tave likviduoti".

Prie vokiečių J. Bagdonas niekur nesiski. Dirbo pieninėje kaip ir anksčiau. 1944 m., kai grįžo sovietinė valdžia, diena naktį po apylinkes siautėjo stribai. Mano vyras karta nebeišvėrė ir išejo į girią užmegsti ryšio su partizanais. Gruodžio 11-oisios naktį užsuko namo ir man pasakė,

jog gavo įsakymą per žiemą išsilaikeiti mažais būreliais. Pasiėmė maisto, išejo tarsi su vyrais, kaip žemoti. Buvo sutarta su jais susitikti Padvariečių kaimo Augusto Trušinsko lauko daržinėje. Jų grupėje buvo: Pranas Vaičiokis, Vladas Jovaša, Alfonas Juška, Jonas Slegeris, Valentinas Trušinskas, Andrius Slynis ir mano vyras Jonas Bagdonas. Visi iš Spingučiu, jauni.

Gruodžio 12-a, apie pietus, jie patebėjo, kad daržinę supa kareivai. Vyrai émė trauktis į paupį. Ten juos ir sušaudė. Žuvo: Jonas Slegeris, Alfonas Juška ir mano vyras Jonas Bagdonas.

Likome trys našlės su mažais vai-
kais. Niekur nebėgau, dirbau Spingučiu grietinės nugriebimo punkte. 1948 m. gegužės mén. atvažiau manęs vežti į tremtį, pabėgau su 6-erių metų dukrele. Po to išejo įsakymas, kad pabégeliai gali grįžti, nebus bau-
džiami. Sugrįžau. Rugpjūčio 3 d. mane areštavo ir išgabeno į Sibiro gula-
gus.

Pradėjo lankytis mokyklą Lietuvos
likusi dukrelė. Ji turėjo mehuoti,
mokykloje sakyti: tėvelis mires, o už
mama priimkite tévelio motiną Martą
Bagdonienę.

1956 m. iš lagerio buvau paleista
i tremtį. Ištekėjau už Juozą Grei-
čiaus, pasikeitė pavardė. Atsivežus
dukteri į Intą, negalejau jos priereg-
ruoti kaip dukters. Teko registruoti
kaip tariaitė.

Norėdama studijuoti, mano duk-
tė turėjo mehuoti, kad pateisintų savo

atsiradimą Intoje. Baigusi mokslus ir
pradėjusi dirbti Latvijoje, 1978 m. ra-
sydama pareiškimą dėl charakteristiko
gavimo, parašė visą tiesą ir buvo
atleista iš pareigu.

Nežinau, kas galėtų man juridiš-
kai padėti patvirtinti tiesą. Noriu,
kad mano duktė galėtų savo vaikams
sakyti tiesą be baimės ir abejonės, jog
jos tėvelis nebuvo joks banditas, ne
"košės prisivalgės mirė".

1990 m. į mano užklausimą apie
vyro žuvimą, bet Nemunėlio Radviliš-
kio valstijoje turėtų būti. Eidamas į
girią pas partizanus, jis pasiėmė savo
asmenis dokumentus. Kada jis nušovė,
jo kišenėje buvo visi dokumentai.

Tuo esu tikra, nors ir nemačiau. Į
partizanų veiklą jis žiūrėjo kaip į Lie-
tuvos kariuomenės mobilizaciją. Išė-
jo į karą kaip savanoris - ginti Tėvynės
Lietuvos. Kaimynams nesigyrė.
Ejo tykiai mirti už ją. Tai galėtų pa-
tvirtinti tik jo bendražygiai. Jie nejo
keršto ieškoti ar asmeninių principų
ginti, jie suprato, kad Tėvynė pavojuje.

Karžygiškų veiksmų jie nenuvei-
kė, tik save krauju palaukė žemelei.
Istorija gabūt tų, per anksti žuvusių,
neatsimins, tik noriu, kad vaikai ži-
notų tiesą.

Stefanija BAGDONIENĖ-
GREIČIENĖ

LATVIJA, BAUSKĖS RAJ.

Kęstučio apygardos Dariaus rajono "Pušies" rinktinės vyrai ruošiasi žygiui

NKVD ir stribų siautėjimai

• • •

1945 m. balandžio 19 d. ankstų
rytą Kalvarijos stribai ir rusai, atėjė į
Orijos km. (apie tris kilometrus nuo
miesto), išsivedė iš namų Juozą Živil-
lą (g. 1927 m.). Vedėsi jis ne į Kalvariją,
o priešinga Trakėnų km. kryptimi.
Užėjo pas Trakėnų km. gyventojams. Nukankintis buvo atpažintas ir pranešta tė-
vams.

Rusas atsitolinus, Dobilas su
draugu išlipo iš pušių ir pranešė Tra-
kėnų km. gyventojams. Nukankintis buvo
apsilankintas ir pranešta tė-
vams.

slėpti, jie išlipo į dideles pušis. Rusai
su atsivedėtų jaunu vaikinu sustojo vi-
sai netoli nuo juo, nedidelėje aikštélė-
je. Atnvestą jaunuolį jie priešo prie
pušies. Iš jo visaip tyčiojosi, kankino,
pagalau nušovė. Užmetė šakomis ir
palikė nuėjot.

Rusas atsitolinus, Dobilas su
draugu išlipo iš pušių ir pranešė Tra-
kėnų km. gyventojams. Nukankintis buvo
apsilankintas ir pranešta tė-
vams.

1945 (gal 1946) m. pavasarį į
Menkupių kaimą (apie 5 kilometrus
nuo Kalvarijos) pas Rūtelionius anks-
ti rytą atvyko grupė stribų ir rusų,
prie miškelio paliko šarvuotį. Pir-

• • •

1945 m. birželio 16 d. Sangrūdos
stribai: Gradičkas, Pinkauskas, Ši-
mulevičius, Pakulis, Rimavičius, Ro-
domskis, broliai Apolskiai, Grigas,
Burdulis ir grupė nepažįstamų rusų
kareivių atėjo į Palnyčios kaimą pas-
gyventoja Kubelską. Namuose buvo
Vincas Kubelskas ir nėštia jo žmona
Bronė. Ką budelai išdarinėjo, pas-
kyti niekas negali, - liudininkų neliko.
Žinoma, kad jie uždegė kluoną ir
tvartą.

O kaip man sugrįzti?

"Tremtinio" redakcija, nežinau, kur man daugiau kreiptis, todėl ir rašau visiems Lietuvos geros valios žmonėms.

Iki 1945 m. su savo motina Ona Paškauskienė gyvenau Rokiškio apskr. Buvėnaičio vienkiemelyje. Tu pačių metų rudenį abi kaip stovim suėmė celdistai. Be duonos, be jokio apsirengimo išvėlė į Sibirą. Žinoma, praėjome kaičiūmo kameras, žiaurtus tardymus Rokiškio KGB. Po to Panevėžio ir "Lukiskiu" kaičiūmai, vėliau - etapas į Sibirą. Aš varau Komisijos lageriuose, o motina - Celiabinsko. Vėliau ją ištremė į Novosibirsko sritį, Vengerovo rajoną. Ten 1951 m. mirė.

Griūtis iš tremties, aš ilgai pralejau Rokiškio valdžios, kad suteiktu tėviškėje man pastogę. Visur buvo atsakyta: "Ne, džiaukiai, kad nevečiai vėl į Sibirą". Kaip ir dauguma, laukau Tėvynės laisvės. Ir štai sulaukiau - Lietuva laisva!

Aš ir mano mūrusi motina esame reabilituotos. 1990 m. sausio pradžioje su reabilitacijos pažymėjimu kreipiausi į Rokiškio raj. valdybos pirmmininką V. Kačinską, kad man grąžintų tėviškėje dar esantį gyvenamajį namą ir grūvancią klėtį. Kiti sodybos pastatai jau nugriauti. Rokiškio raj. valdybos 1990 m. rugpjūčio 21 d. p. tvarkiu Nr. 52p. Obelių vartotojų kooperatyvas įpareigotas gražinti natūra gyv. namą į klėtį iki 1991 m. sausio 1 d. Kooperatyvo vedėjas Belozaras pastatų iki šio termino negražino. Darė priešingai: 1990 m. spalio-lapkričio mėn. dar priegistroavo naują gyventoją Rasa Pupeikiene. Atseit iškeldinant valdžia jai duos butą. Kai- mo gryčioje galima ir dar daugiau gyventojų priegistrovoti. Kreipiausi vėl į Rokiškio valdybos pirmmininką V. Kačinską. Jis liepė dar laukti. Taip ir sulaukiau naujujų įstatymų. Ipušėjus vasarai, gavau iš valdybos raštu pašiūlyma duoti Obelių vartotojų kooperatyvai į teismą. Matyt, norejo atskratyti atsakomybės. Teismas įvyko rugpjūčio 15 d. Ten jaučiausi ne ieškove, o tarsi kaltinamųjų suole. Pirmininkaujanti teisėja N. Sapokaitei viska sprendē Obelių vart. kooperatyvo ir gyvenančių mano motinos na- me naudai. Iš manęs pareikalavo Lietuvos piliečio pažymėjimo. Parodžiau. Turbūt, galvoju, kad aš jo neturiu. Turėjau ir turėsiu iki miršiu. Lietuvos piliečio pažymėjimą nešiojuosi nuo pat gimimo dienos, būda- ma Komisijos lageriuose ir griūtis iš tremties. Si pažymėjimą visą laiką nešiojau savo širdyje. Iš manęs pareikalavo, o iš tu, kurie gyvena motinos name, iš Obelių vartot. kooperatyvo vedėjo Belozaro ne.

Prašau tuojuo teismo sprendimo - nedavę. Pasakė, kad sprendimą atiduos tik rugpjūčio 27 d. Taip ir padarė. O jame parašyta, kad galiu skustis Aukščiausiam Teismui per 10 dienu. Teismas įpareigojo Rokiškio valdybą aprūpinti gyventojus butais per 10 metų. Ir vėl pasaka be galio. Taigi mane dar dešimtmeciu ištremia iš tėviškės. Ne rusai, ne KGB, bet broliai lietuvių. Sovietinė valdžia žiauriai nuskriaudė mane ir mano šeimą, o dabartine pridėjo savo antspaudą.

Teisėja Sapokaite priminė, kad aš turiu kur gyventi. Kaip gi būčiau išgyvenusi iki šiandien be pastogės. Už pastogę esu dėkinga ne valdžioms, o tik geriem žmonėms, kurie priglaudė, ir savo darbščioms rankoms.

Be teismo vežė į lagerius. Pirmą kartą prieš teisėjus atsidūrė tik da- bar, kada taip norėjau sugrįžti į tėviškė. Ar ne juokinga - vežė be teismo, o sugrįžti reikia teismo ir nebetkokio.

Dešimt metų (jei ne daugiau) mano namų niekas neremontuos, o tik naudosis ir lauks, kol sugrius. Gyventojams duos gyvenamajį plotą, o man liks tik griuvėsių ir puvesių. Mano mamos namas ir klėtis taip apgadinti karė ir pokario perejėjų, kad vargu ar beišlaikys.

Mielai Lietuvos žmonės, patarkite, kokiui takeliui turiu sugrįžti į tėviškę? Lietuviški "omonai" man jos negražina. Ar yra koks įstatymas, kuris realiai gina tremtinius ir polit. kalinius?

Lina STRAZDIENĖ
ROKIŠKIO RAJ., PAROKIŠKIS

Sovietų Sajunga, 1940 m. okupavusi Lietuvą, sunaikino Šaulių sąjungą. Lietuvos kariuomenę performavo 129 tarybinį korpusą. Karininkus iš Varėnos ir Pabradės poligonų masiškai areštavo ir kaip kalinius ištremė į Norilską ir kitus tolimiausius Sibiro rajonus, išžudė. Aukštuoju karininkus - generolus stengesi sunaikinti apgaujas būdu: paražydavo, kad siūndami į "aukštujų karininkų kurss", o iš tiesų suimdevo ir sužudydavo arba įkalindavo. Kilmės uniformos būdavo pakeličamos kalinių bušlatais, auliniai batai - čiunėmis iš malinų padangų. Kalinių pasmerkliai bučiu, šalčiu, ligoms arba tiešiog sunaikinami. Labai retam yra pavykė pakelti skirtą "roju" ir, nors trumpam sugrįžus į savo namus, čia mirė.

Sunaikinus daugybę inteligentijos ir karininkijos, vokiečių okupacijos metais jų labai stigo. 1941 m. birželio 23 d. liečių tautos sukilimas prieš okupantus nedavė valių - atstattyti Lietuvos Nepriklausomybės nepavyko. Naujieji okupantai vokiečiai nutarė Lietuvą pasiglemžti. Sudilimą pradėjė geriausieji lietuvių tautos sunčiai nuojo į pogrindį - organizavosi, rengesi tam momentui, kai abi okupantų pusės paskankamai nusilpė ir nušvistė provaistė stoti į kovą dėl Lietuvos Laisvės ir Nepriklausomybės...

1941 m. gruodžio 13 d. vyr. ltn. Kazio Veiverdiko pastangomis, dalyvaujant dyviliųjų bendraminčių karininkų Vilniuje, Gedimino pilypje, buvo įkurta Lietuvos Laisvės Armija (LLA).

1942 rudenį vokiečių okupacijos salygomis iškilo reikalus apmokyti naujus kadrus - parengti naujus karininkus kovai prieš okupantus. Nors tada dar niekas negalejo pasakyti, su kuriuo okupantų teks kovoti, prieš kurį okupantą teks sukilti. Tačiau LLA vadovybė numatė, kad Laisvės ir Nepriklausomybei atkovoti reikės daug karių ir neapsieis be aukų. Tinkamai pasirengus, turint gerų vadovų, aukų bus mažiau.

1942 m. mokslo metų pradžioje iš studentų LLA narių buvo suorganizuota pogrindžio karo mokykla. Mokslos truko septynis mėnesius, mokslas vakarais po tris valandas kas antrą vakarą. Specialių patalpų neturėjome, o konspiraciniu požiūriu tokios patalpos ir nebuvu reikalingos. Mokymas vyko pagal programą grupėmis, po 6-10 studentų kiekvienoje, savisaugos dalinio LLA karininkų butuose.

Kursantai buvo įspėjami laikytis ypatingų saugumo, slaptumo salygu. LLA programo buvo sakoma: "LLA veikia griežčiausios karinės drausmės principais", o mūsų mokykloje paslapties išlaikymas turėjo būti šio dėsnio viršinė, griežčiausia drausmė. Išėjës iš paskaitos, kiekvienas privalėjo niekada neužsiminti apie mokslo, neminėti dėstytojų pavarðių. Ką išmokes, galėjo laikyti savo atminyje, bet niekada, niekur nesidalinti net tarpusavyje! Kiekvienu atveju tai buvo galima palaikyti prie-

sairos išdavimui ir atitinkamai nu- bausti. Per paskaitas kiekvienas galėjo klausinėti kas neaišku, net pasidalyti išpūždžiaus. Bet išėjus į gatvę, visa tai tampa "griežčiausia paslaptimi", kuri kiekvienam gali lemti mirti! Gal dėl to nei Gestapas, nei vėliau NKVD organai apie tokią pogrindžio karo mokyklą nieko nežinojo!

LLA pogrindžio karo mokykloje buvo mokoma dviej kryptimis: karininkai buvo rengiami žvalgybais bei organizacijai, ypač gabesnėjai ir tuo besidomintys, o kiti - daugiausiai at-tarnave kariuomenėje studentai, tu- rintys karininkus laipsnius (puskarininkai, grandiniai), - buvo rengiami rikiuotės skyriuje.

Dėstytojai daugiausia buvo Lietuvos savisaugos dalinių kadrinių karininkų, turėjus vyr. leitenantų, kapitonų, majorų laipsnius. Prisimenu, kad organizacijos skyrius paskaitas skaitė net pulkininkas (tada jo pavardės net nenorėjau žinoti, bet supr-

Savisaugos dalinio kapitoną, kuriuo buvo vykdavo paskaitos, 1943 m. vasarą vokiečių ryšio karininkas pa- siuntė į Rytų frontą. Išvykdamas jis paliko mano žinioje savo butą, esantį Vilniuje, Jakšto 5, trečiamo aukštė. Paliko su kulkais savo baldais - meta- line lova, sofa, dar rašomas stalas ir telefonas. Išvykdamas man padova- jo ir savo asmeninį kardą. Sakė, jei grįšiu - sugrįšiu, jei žūsiu, visku naudokis ir prisimink! Kapitonas ne- grīžo, girdėjau, kad žuvęs prie Oršos. Vėliau ir aš patekau į kaičiūmą. Su- grėžę net neatsilankiau. Tada buvo neįmanoma...

Baigus pogrindžio karo mokyklos kursą, laipniai nieko nekėlė, sakė, kad tai Respublikos prezidento parėiga. Skyrė tik pareigoms. Sakė, kad pareigos atitinkėjus būsimą karinį laipsnį. Iš pradžių mane paskyrė LLA vado Senio asmeninę apsaugą. Šioje apsaugojė buvo ir ktn. Lionginas Svalka. Man yra tekė bent porą kartų

LLA pogrindžio karo mokykla

tau, kad jis yra buvęs Lietuvos Karo mokyklos dėstytojas Kaune, Panevėžyje). Dabar manau, kad tai buvo plk. ltn. Vlitas. Nors tada žinojau, kad plk. ltn. Vlitas priklausė Lietuvos Aktivistų Frontui pogrindijyje, prie savo partijos yra įkūrės karinį skyrių "Keštutis", bet, kaip supratau iš pokalbių su Seniu, jam tai netrukė padėti mūsų karos mokyklai ne tik parengti programą, bet ir dėstyti. Siai mokyklai vadovavo, nemažai prisidėjo parengiant kariūnus gen. štabo majoras Levickas, vyr. ltn. Stasys Plaušinis. Seni apren- gė vyr. leitenanto uniforma, mane leitenantu, išdavė atitinkamus dokumentus, leidimus kelionei. Lionginas Svalka buvo apsirengęs savo tarnybiniu uniformu, kaip kriminalinės policijos darbuotojas, turėjo atitinkamus dokumentus. Aš turėjau Švenčionų policijos vado ltn. Derkuto išduotus dokumentus, leidimus važinėti tra- kiniais ar būti atitinkamose vietose.

Man paliktais buite ir kita mokslo metais vyko kariūnų apmokymas. Gyvenome kartu su broliu Mykolu, kuris čia išklausė rikiuotės skyrius paskaitas. Antrosios okupacijos metais "Tigro" rinktinėje Mykolas ėjo bataliono vado pareigas. Žuvę, garnizonui apsupus, vaduodamas suimtuosius Siškinė-Mineiškimo laukų sandūroje, Lankos kalne, (Utenos apsk.). Linkmenų valsč.).

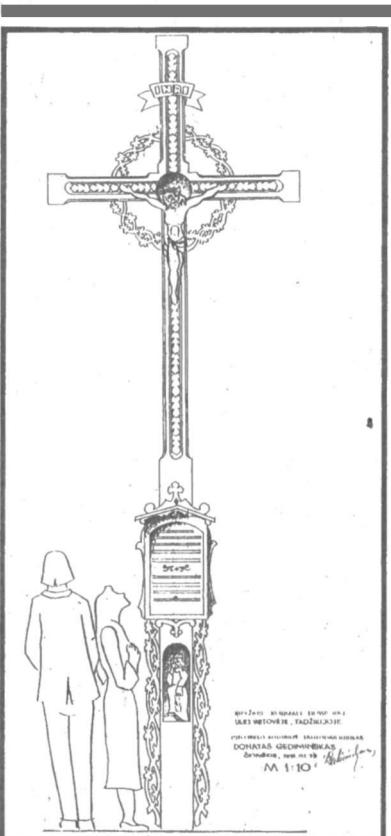
1943 m. rudenį Apygardos štabo priimamasis buvo Vilniuje, Jogailos gatvėje. Adolfas Kubilius, éjes ryšininko pareigas, susirado kitą butą Gedimino 19. Butas buvo nutoles nuo gatvės, manė, kad čia bus patogiai susirinkti. Kambarys puošnus, apstatytas gerais baldais. Deja, gretimame bute gyveno kažkoks advokatas, matyt, turėjė ryšį su vokiečiais. Vieną kartą A. Kubilius vos spėjo pa- sprukti pats ir naujame bute pamiršo apylinkių slaptąždžius ir kita dokumentaciją. Isitikinęs, kad naujas butas tikrai yra Gestapo apsuptas, grįžo į senąjį Jogailos gatvę. Mane skubiai iškvietai telefonu. Skubiai atvykau, supratęs reikala, visiškai pasi- rengęs, su trimis užtaisytais pistole- tais. Kieme pamačiau kelius gestapo pareigūnus, kurie man nieko nesakė. Laiptuose taip pat sutikau du parei-

gūnus, į kuriuos nekreipdamas jokio dėmesio, prasilenkiau. Skubiai paémiau iš buto reikalingą A. Kubilius paliktą skrynute, išsidėjau į vidurinę palto kišenę ir išskubėjau, į nekreipdamas dėmesio. Nors gyslose kraujas virė. Matyt, Gestapas tyko kitokio žmogaus... Laimingai parne- ūau skrynuotą su slaptais organizacijos dokumentais, už drąsa buvau pa- girtas.

1944 m. Marijampolėje organizavosi gen. Plechavičiaus vadovaujama Karo mokykla. Mūsu kariūnai. Vilniuje baigė kursus (kiti ir nespėjė užbaigtai), važiavo į Marijampolę. Čia Senis pasiuntė į mane. Davė visų Apylinkių slaptaždžius, iš kurių gal atvykti kariūnai ir karininkai, o aš nukreipiau juos į atitinkamas kuopas, kuriose yra LLA narių karininkų. Man davė slaptaždį, susiekti su Karo mokyklos viršininku gen. Štabo pulkininku Verteliu ir su jo adjutantu kapitonu. Į šią mokyklą susirinko apie 1500 kariūnų, buvo organizuota 12 kuopų. Atyko apie 500 kariūnų į nemažai karininkų, kurie jau buvo LLA narių savoje Apylinkėse. Visus apjungiai į kuopas, kur buvo LLA narių. Vokiečiai gen. Plechavičiaus kar- o mokykla buvo labai nepatenkinti. Uniforminė apranga davė tik dviej kuopoms - I ir II. Abi šias kuopas apginklavė olandiškais šautuvais. Aš patekau į antrą kuopą, trečią būri, trečią skyrių grandinininku (skirste pagal ugį). Karo mokyklos kursas rei- kėjo išserti per šešis mėnesius. Sioje mokykloje teko dirbtis tik du mėnesius. 1944 m. gegužės viduryje mane išvilete į štabą pas adjutantą. Šis man pranešė: "Pasiuim savo pilna ginkluote į uniformas važiuoti į Kauną. Kur kreiptis pats geriau žinai. Imk "maršbefel" ir sekėmės". Iš Kauno sugrįžau dar ta patį vakarą, parveziau plk. ltn. Sviolo įsakymą - tuoju pat, nieko nelaukiant, likvi- duoti Karo mokykla. Kariūnai tegul vengia viešųjų kelių, bet iki vidurakcio visi tegul pasitraukia. Įsakymus pavedė perduoti Karo mokyklos viršininkui, gen. Štabo pl. Verteliui ir antrą - karos komendantui plk. Lio- renšui. Įsakymus įteikus adresatams, man taip pat kuo greičiausiai išvykti. Aš dar ta pačia diena pasinaudojau išduotu "maršbefel" ir išvykau į savo tėviškė Utenos apskritiję.

Dauguma karininkų ir kariūnų pasišalino laiku. Vis dėlto apie 300 kariūnų nepaklausė, manydami tai padarė kita diena. Iš ankstaus ryto vokiečiai tanketėmis apsupo kareivines, jaunus vyrus sugaudė, sukišo į prekinius vagonus, išveže į Vokietiją. Vienus paskyrė į "liutvafe" - priešlektuvinę apsaugą, kitus į "arbeit-samtą" durbams. Tokiu būdu 1944 m. generalas Plechavičius su visu štabu buvo areštuotas, išvežtas į Vokietiją. Jo visa armija - kas išsibėgojo, o kam ir neapyko pasprukti. Tuos ne- pasprukiusių įstumė į vokišką karos mašiną, daugeliui teko pavaboti į Rytų fronte. Gegužės mėn. viduryje armija buvo likviduota.

Leonas VILUTIS

Kryžius, pastatytas Tadžikijoje,
Donato Gedimins projekto

Ne tik Sibiras lietuvių tremties vieta. 1945 m. pavasarį, vos prasidėjus antrajai sovietinei okupacijai, pirmasis tremtinii ešelonas suriedėjo visai priešinga Sibirių kryptimi - į karštąjį Tadžikiją. Mažai ką žinome apie šį liudiną savo istorijos puslapij. Yra tik skurdoki archyviniai dokumentai, gyvų liudininkų beveik nėlio. Saule, badas, vandens stoka, maliarija ir vergiškas darbas medvilnės plantacijose pasirodė baisesni už Sibiro amžinai išala. Gal todėl iš 3000 Vilnius tremtinii ir politinių kalinių bendrijos narių tera tik 4, sugrįžę į Tadžikijos. Lietuvos valstybės muziejuje tremties 50-mečiui skirtoje parodoje "Tamsiame vidurnaktyje nežuve" nėra jokių relikvijų ar informacijos apie Tadžikijos tremtinius.

I lemtingajį ešeloną žmonės buvo suriešti Kaune, suvežti į Vilkaviškio, Virbalio, Vištyčio, Kalvarijos, Krosnos, Kudirkos Naumiesčio, Marijampolės, Prienai, Gelgaudiškio, Varėnai, Panėvėžio, Žagarės, Rokiškio ir kitu vietoviu. Beveik penktaadalis buvo kaunietai. Tai bene vienintelis ešelonas, į kurį žmonės buvo renkami ne pagal socialinę padėtį, o pagal tautybę. Deportuojami į Lietuvos buvo neva "vokiečiai" - t.y. Lietuvos piliečiai vokišku vardu ar pavarde,

literonų tikėjimo arba dėstę vokiečių kalbą gimnazijoje.

Mjisingas maršrutas. 1945 m. balandžio 26 d. išvažiavęs iš Kauno traukinys pajudejo

Viskas baigėsi tremtimi

Pirmieji Gruzdžių valsč. (Šiaulių raj.) jaunuoliai krauju aplaistė Lietuvos žemę 1945 m. birželio 20 d. Gulbinų miške siautėjė enkavēdistai nušovė A.Pampiką, A.Tautuką ir P.Elišką, o grždami atgal paleido automato serią į ramiai ganykloje ganantį gyvulius Lukošaičių kaimo gyventoją R.Vaičiulį. Išsiautėjusiems žvėrimis kraujuo dar buvo maža. Padegamomis kulkomis uždegė R.Vaitkaus sodybą, nušovė dar keturis - sodybos šeimininką K.Vaitkų, J.Makauską, I.Triškų ir mano broli A.Gužauską. Kai pamačiau gaisrą, supratau, kad ir mūsų šeimai tai baisi nelaimė - brolis ten lankydavosi. Vaizdas sodyboje buvo bausis - iš šešių gražių pastatų buvo likę tik rūkstantys nuodėguliai. Tvirtuose dar degė gyvuliai, vidurdieniui suvaryti nuo kaitros. Ilgai stebėtis neteko - stribai temperė mane už kasą atpažinti nušautajį. Išsigandusį verkiau ir stengiausi ištūkti iš jų nagų, bet šie išėmė į krūtinę pistoletą, grasinėdami nušauti kaip bandito seserį. Mano laimei, jų viršininkas liepė mane paleisti sumurmėjės - "keli žalčiai pabėgo". Liko vilties kibirkštėlė - gal ir brolis. Deja, kai viskas nurimo, tėvelis nuėjo pažiūrėti žuvusiuju. Gržo ir padavė man kruvinas brolio šukas. Supratome - Antano nebéra. Naktį nuėjome atsisveikinti. Brolis gulėjo rugių lauke, netoli sudegintos sodybos. Rūbai niekiškai ištaršti, mamos įsegtas kryželis net su kišene nuplėstas. Nušautas jis buvo sprogstama kulka, kuri galvoje padarė didelę žaizdą. Sutarkėme rūbus, nuprausėme ir amžinai atsisveikinome. Seniūnas F.Žemecėkas leido žuvusius palaidoti Lukošaičių kapinaitėse tik be karsty.

Nuo tos dienos prasidėjo mūsų šeimos kankinimas. Po savo "žygių" nepamiršdavo jie mūsų sodybos ir būdavo labai žiaurūs - mušdavo, statydavo prie sienos sušaudyt, reikalaudavo pasakyti, kur yra Gulbinų miško partizanas B.Norkus. Ir taip iki 1948 m. gegužės 22 d., kol viskas baigėsi tremtini.

Adolfina
GUŽAUSKAITĖ-
JASINSKIENĖ

ŠIAULIAI

Redaktorė Vanda PODERYTĖ,
lit. redaktorė Ona BALČYTENĖ,
techninė redaktorė Birutė OKSATĖ

MYKIAI

PRIENAI. Spalio 26 d. III vid. mokykloje įvyko buvusių rezistentų susitikimas-vakarone. Ją surengė Prienų politinių kalinių ir tremtinių skyriaus taryba (pirmininkė D.Raslavičienė).

Prisiminta pokario partizaninė veikla, Lietuvos laisvės kovos, pasidalinta minima apie ateitį. Ypač svarbiu pasiūlymu iškėlė kun. Jonas Palukaitis. Jis pabrėžė, kad visuomenė turi padeti kovoti su nusikalstamumu, kad reikia griežtesnių baudžiamųjų įstatymų.

Vakarės metu buvo apdovanoti partizanai.

BIRŠTONAS. Spalio 27 d. Birštono bažnyčioje buvo aukojamos šv. Mišios už žuvusius partizanus. Pamokslą sakė ir žuvusiuju atminimo paminklą pašventino kun. R.Grigas.

Prie paminklo skambėjo eilėraščių posmai, partizanų dainos. Apie laisvės kovas kalbėjo buvę partizanai: P.Buzas, J.Petraška ir kt. Kultūros namuose įvyko vakarone.

Iškilmėse dalyvavo Alytaus ir Kauno laisvės dainų ansambliai.

Juozas SKARŽINSKAS

TRILŠIAI. Rainiuose pasodinta tremtinių alėja. Spalio mėn., minint mėnesio savivaldybės dvielu šimtu metų sukaktį, miesto visuomenė pasodino parką. Tremtinių atstovai jiems skirtoje vietoje pasodinę ažuoliukus, nuskubėjo į Rainius atsodinti neprigijusį medeliu Kankinių parke. Kilo graži idėja - pasodinti tremtinių alėja, vedančią į Kankinių kalnelio parką. Everestas Benikas, Stanislovas Bidva, Kostas Žimkus ir Juozas Kučinskas parūpino sodinuką, ir sutartu laiku tremtiniai su talkininkais gražiai pasidarbavo. Kartu kartos minės čia, Rainiuose, jamžintą tautos kankinių atminimą - tremtinių pasodintą ažuolą alėja.

V.VASILIAUSKAS

ŠAKTIŲ RAJ. Spalio 20 d. Jankuose iškilmės dalyvavantys paminklas žuvusiems partizanams. Šv. Mišias už žuvusius aukojo monsinjoras kun. A.Gustaitis ir Višakio Rūdos klebonas V.Bandza. Iškilmėse dalyvavo žuvusiuosius, artimieji, šauliai, tremtiniai, Jankų devynmetės mokyklos moksleiviai. Kalbėjo iškilmės organizatorius V.Zindžius, PKT sajungos Garliavos skyriaus vadovas M.Babonas, liaudies menininkė Morkūnienė ir kt. Skambėjo Višakio Rūdos bažnyčios choro ir Kauno laisvės kovų ansamblio dainos.

Eugenijus ŠILINGAS

SKELBIMAI

Lapkričio 17 d.
Skaudvileje pagerbsime
1944-1955 m. žuvusius
partizanus ir raudonojo
genocido aukas.

Iškilmės prasidės 12 val.
Skaudvileje bažnyčioje
Šv. Mišiomis, 13 val.
paminklo atidengimas ir
sventinimas.

Kviečiame gimines,
artimuosius, pažystamus
ir visus galinčius
dalyvauti.

Politinių kalinių ir tremtinių sajungos taryba renka medžiagą apie šių žmonių rezistencinę veiklą:

Henrikas Mockus, gvy. Kaune, Perkuno 27b-1, Tomas Bendinskas, gvy. Vilniuje, Žirmūnų 136-83, Stasys Žvaliauskas, gvy. Kauno raj., Garliava, Donelaičio 28, Konstancija Morkūnaitė, gvy. Kaune, Putvinskio 60-5, Adelė Taututė-Skvarniavičienė, gvy. Rokiškio raj., Juodupėje, Pergalės 1-10.

Informaciją prašome siūsti adresu: Kaunas, Donelaičio 70b, Sajungos tarybai.

1946 m. sausio 18 d. Pakirsnį km., netoli Kalvarijos, buvo nušautas kapitonas Puodžiūnas (spėjama, kad jo gimtinė apie Pajavonį, Vilkaviškio raj.). Lavonas, per žiemą išgulėjęs po sniegų Navicko sodyboje, pavasarį buvo užkastas netoliose buvusiose kapinaitėse.

A�ie 1954 m. atvažiavę du vyrai palaikus išsikasę ir nusivežę. Ieškome gi-
minių ir kas išsikasę. Rašykite: Marijampolės raj., Kalvarija, Kudirkos 3,
A.Kružkui.

1988 m. "Tremtinio" Nr.13 buvo išspausdintas Genovaitės Mikėnaitės ra-
shinas "Paskui savo vaikystę". Norėčiau sužinoti autorės adresą. Rašykite: Ma-
rijampolės raj., Kalvarija, Kudirkos 3, A.Kružkui.

ATSIPIRAŠAU

Mano knygoje "Kraujo upeliai tekėjo" paminėta, kad Adomas Gorodeckas išdavė lageryje veikusią slaptą kalinių organizaciją. Tai neatitinka tikrovės. Šios žinios buvo paskelbtos, remiantis nepatikrinta medžiaga.

Atsiprašau Adomą Gorodecką už tikrovę neatitinkančių žinių, žeminančių jo garbę ir orumą, paskleidimą.

Antanas PAULAVIČIUS

ATSILIEPKITE!

Antanas DOVAINIS, Prano,
g. 1927 m. Gyveno Kauno raj., Garliavos valst., Pavytės km. Mokėsi Kau-
no Mokytojų seminarijoje. Nuo
1946 m. pavasario partizanas. Manoma, kad žuvo Išlauže ar Veiveriuose.
Žinančiu apie jo žuvimą ir užkasimo vieta ieško Apolonija NARKEVICI-
NE, Kaunas, Lazūnų 73-2.

Virgilijus GILYS, Kazio,
g. 1913 m. Gyveno Skuode. Suimtas
1945 m. Salantuose. Namiškiai gau-
davo laiškus iš Kemerovo srt., Kise-
liovo m., Kaganovičių anglies kasyk-
lų. 1949 m. gavo laišką, kad gržtā
Lietuvą, tačiau negržė. Kartu kalėjusi
ieško Aldona VEBLAUSKIENĖ,
Kaunas, Pašilės 28-65, tel. 759293.

Benediktas MACÉNAS, Juo-
zo, g. 1897 m. Ištremtas 1941 m. iš
Pasvalio raj., Ratkūnų km. į Tomsko
srt., Parbigsko raj. Kartu kalėjusi ir
palaidojimo vietą žinančiu ieško Pra-
nutė SIMONAITIENĖ, Panevėžys,
Vytauto 31, tel. 33501.

Malvina SAVICKIENĖ, Alfon-
so, Vincas SAVICKAS su vaikais
Vincu, Julium, Maryte, Vladis-
lava 1954 m. buvo ištremti iš Aly-
taus raj., Ryliškių apyl., Taručionų
km. į Tiumenės ar Tomsko srt. M.Sa-
vickienė mirė tremtyje. I Lietuvą grž-
žusi artimųjų ieško Aldona IVASKE-
VIČIENĘ, 233031 Kaunas, Baršausko
53-12, tel. 743976.

Ferdinandas DARBUTAS,
Prano, gyveno Telšių apskr., Alsė-
džiuose. Turėjo uklį Peleniuose. Apie
1941 m. jি ištremė nežinia kur. Gal
būt kam nors teko sutikti F.Darbata
kalėjime ar tremtyje? Žinapčiu apie
jo likimą ieško Alina POŽERIENĖ,
Kaunas, I.Kanto 22-5, tel. 200647.

Adelės Kaškonaitės laidotuvės

**Adelė KAŠKONAITĖ, g. 1925 m. Alytaus apskr., Strielčių km. Suimta
1947 m. Kalėjo Komijos ATSR, Vorkutoje. Žuvo Tiumenės srt., Selichardo-La-
bitnango m. Nuotraukoje esančių lietuvių ir žinančių palaidojimo vietą ieško
Angelė KAŠKONAITĖ, Prienai, J.Janonio 3-21.**

DÉKOJAME

Jonavos VĮ "Azotas" Direktorijų valdybai (gen. direktorius
E.Labys) už 3000 rub. auką Abėzės lagerių kankinių
memorialo statybai.

Primename "Memorialo" Abėzės skyriaus sąskaitą
Nr.00070014 Intos Pramonės statybos banke, Komijos ATSR,
Inta.

Redaktorė Vanda PODERYTĖ,
lit. redaktorė Ona BALČYTENĖ,
techninė redaktorė Birutė OKSATĖ

TREMTINYS
1991 m. lapkričio 6 d. Nr. 21(54). SL 289. Kaina 25 kap.
Mūsų adresas: 233000 Kaunas, Donelaičio 70^b, tel.
209530

Redakcija: Liudas DAMBRAUSKAS, Algirdas
MARKŪNAS, Natalija PUPEIKIENĖ, Dalia KUODYTĖ,
Juozas ENČERIS, Alfredas SMAILYS